

TÜRKİYE’DE HABER KANALLARINDA HARİTA KULLANIMI *The Use of Maps in News Channels in Turkey*

Doç. Dr. Ali DEMİRCİ

*Fatih Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü,
ademirci@fatih.edu.tr*

Yeşim BARUT

Fatih Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü

ÖZET

Bu çalışma Türkiye’deki haber kanallarında harita kullanımının değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada dördü ulusal biri uluslararası olmak üzere toplamda beş televizyon haber kanalı 9-15 Aralık 2013 tarihleri arasında yedi günlük bir zaman diliminde akşam 17:00 ile 24:00 saatleri arasında izlenmiştir. Çalışmada haber bültenlerinde ne zaman, hangi türde, hangi haber konusunda, hangi boyutta kaç haritanın kullanıldığı, haritalarda ölçek ve lejant gibi özelliklerin bulunup bulunmadığı ve haritaların genel olarak haber konusuna uygun olup olmadığı değerlendirilmiştir. Çalışmada izlenen tüm kanalların haber bültenlerinde izleme süresinde 830 haber yayınlandığı, bunların içerisinde 127 haritanın kullanıldığı tespit edilmiştir. Kullanılan haritaların yaklaşık %80’inin hava ve yol durumu ile ilgili olduğunun belirlendiği çalışmada haber bültenlerinde haritalara yeterli ölçüde yer verilmediği tespit edilmiştir. Haberin izleyiciye ulaştırılmasına ve daha bilinçli bir toplum yapısının oluşturulmasına yaptığı katkılar göz önüne alınarak, haber bültenlerinde daha fazla haritaya yer verilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Harita, haber kanalları, televizyon, Türkiye*

ABSTRACT

This study aimed at evaluating the use of maps in the news channels in Turkey. In the study, four national and one international television news channels were watched from 17:00 pm to 24:00 pm for seven days between 9th and 15th of December 2013 in Turkey. The study evaluated the use of maps in the news in terms of their date of publication, number, topic, type, size and whether or not they included a scale, or legend, and whether they were appropriate for the news. As found in the study, 830 news were presented from all the news channels and 127 maps were used with the news during the review period. A great majority of the maps (approximately 80%) used in the news were related to weather forecasting and road conditions. As concluded in the study, the use of maps on the news channels in Turkey is not sufficient. More

maps should be used in the news channels by considering their contributions to delivering the news to the audience and to creating a more conscious society.

Keywords: *Map, news channels, television, Turkey*

1.GİRİŞ

Yeryüzünün bir bölümünün bir ölçüğe göre bir düzlem üzerinde çizilmiş durumuna harita denir (İzbırak, 1992, 153). Yeryüzünün sembolik temsilleri olan haritalar (Davies ve Uttal, 2007) farklı özellikleri ile mekânın anlaşılması, kullanılması ve yönetilmesinde binlerce yıldır insanoğluna hizmet vermektedir. Haritalar günümüzde savunmadan, sanayi, ulaşım ve enerjiye, altyapıdan turizm, tarım ve çevre gibi farklı alanlara kadar genişleyen bir yelpazede çok farklı kurumlarda mekânla ilgili çalışmalarda çok yönlü amaçlar için kullanılmaktadır.

Haritaların en önemli özelliği görünen ve görünmeyen yönleri ile yeryüzünü resmedebilmesidir. Bu özelliğinden dolayı haritalar temsil edilen mekânın yapısal olarak anlaşılmasını kolaylaştırır (Ishikawa vd., 2008). Haritaların temel amacı kullanıcılarına mekânla ilgili bilgiler iletmek, bu yolla da kullanıcıların temsil edilen yeryüzü hakkında yeni keşifler ve bakış açılarına sahip olmalarını sağlamaktır (Newcombe ve Huttenlocher, 2000). Haritalar fiziksel ve sosyal dünya hakkındaki coğrafi bilgimizi artırır, mekânsal düşünme ve mekânsal becerileri geliştirir, soyut ve mantıksal akıl yürütmeyi kolaylaştırır ve çok yönlü olarak düşünme ve problem çözme kabiliyetlerini destekler (Liben, 2001, 46). Davies ve Uttal'a (2007) göre haritaların temel faydalarından biri de mekânsal akıl yürütmeyi kolaylaştırması ve geliştirmesidir. Bir harita üzerinde ne zaman bir mekânsal yapı veya süreç görsek, bunlarla ilgili "neden?" ve "nasıl?" soruları sorarak mekânsal akıl yürütmeye başlarız (Sinton vd., 2013). Bu da haritalarda sunulan bilgilerden yola çıkarak yeni bilgiler, fikir ve yorumlar üretmemize olanak tanır.

Mekânsal özellikleri ve ilişkileri anlatmadaki gücü ve katkılarından dolayı sosyal yaşantımızda pek çok yerde haritalarla karşılaşırız. Haritalardan en etkili yararlanılabilecek alanlardan biri yazılı ve görsel medyadır. Monmonier (1989) haber yayın organlarının topluma coğrafi bilgi sağlayan en etkili eğitimci olduklarını ve haberlerde kullanılan haritaların da özellikle yerel, ulusal ve uluslararası

problemlerin anlaşılmasında vatandaşların çoğu açısından önemli bir coğrafi bilgi kaynağı olduğunu ifade etmiştir. Gazeteler ve haber kanalları okuyucu ve izleyicilerine yerel, bölgesel ve küresel ölçekte günlük olarak çok sayıda haber ulaştırmaktadır. Yeryüzünün belirli bölgelerindeki durumları ve meydana gelen olayları anlatan bu haberlerin büyük bir bölümü farklı özellikleri ile mekânla ilgili olduklarından dolayı haritalara gereksinim duyar. Haritalar haberlerin daha hızlı ve kolay anlaşılmasına yardımcı olur (Rauh ve Petrovic 2006).

Haritalar haberlere farklı açılardan katkı sağlar. Haritalar genellikle sözlü veya yazılı sunulan detaylara ek olarak ilave bilgi vermek ve habere konu olan olayla ilgili mekânsal ilişkileri göstermek için kullanılır. Haberlerde kullanılan haritaların en önemli görevlerinden biri de sunulan olay veya özelliklerin yeryüzünün neresinde meydana geldiğini, matematik ve/veya özel konum bilgileri ile göstermesidir. Konum haritaları, izleyicilerin haberi, habere konu olan olayın içinde bulunduğu ve çevresindeki coğrafi şartlar açısından olduğu kadar kendi yaşantıları ile ilişkileri bakımında da daha iyi değerlendirmelerine ve anlamalarına yardımcı olur (Holmes, 1984). Eğer bir haber gerekli olan konum bilgilerini metin veya harita olarak sunmazsa ve izleyicilerin zihinsel haritaları da bu konuda destek sağlamazsa habere konu olan olay dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen sıradan bir hadise olarak anlaşılacaktır. Bu şekilde sunulan haberlerin de izleyicilere habere konu olan olayı yeryüzünün farklı bölgeleri ve kendi yaşantıları ile ilişkileri çerçevesinde ele almaları için gerekli fırsatları sunmayacağı açıktır. Ancak eğer bir haber uygun olarak hazırlanmış bir harita eşliğinde sunulursa bu durumda izleyiciler habere konu olan olayı dünyanın diğer bölgelerindeki olaylarla ve kendi yaşantısı ile ilişkisi çerçevesinde anlayabilecek, olaydan farklı çıkarımlarda bulunabilecek ve yeni bilgiler üretebilecektir. Bu örnekten de görüldüğü üzere haritalar haberle birlikte sunulduklarında yeni coğrafi bilgilerin öğrenilmesine imkân tanıyan önemli araçlar haline gelmektedir (Demirci ve Süslü, 2014). Caldwell (1979) bu durumu yıllar önce televizyon haber bültenlerinde kullanılan haritalar üzerinde yapmış olduğu doktora çalışmasında dile getirmiş, coğrafi farkındalık ve bilgi sağlama üzerindeki etkilerinin belirlenmesinin zor olmasına rağmen, televizyon haberlerinde kullanılan haritaların dünya genelinde milyonlarca insanın yaygın eğitimine önemli derecede katkıda bulunduğunu ifade etmiştir.

TÜRKİYE'DE HABER KANALLARINDA HARİTA KULLANIMI

Televizyon izleme ile ilgili ulusal ve uluslararası bazı istatistikler haber kanallarının topluma coğrafi bilgi kazandırma açısından taşıdığı potansiyeli göstermesi açısından önemlidir. ABD'de 2013 yılı itibari ile 1388'i ticari, 396'sı eğitim amaçlı faaliyet gösteren 1784 adet televizyon kanalı bulunmaktaydı (FCC, 2013). Tüm evlerin %96,7'sinde televizyon bulunan ABD'de (Nielsen, 2011) ev başına düşen ortalama televizyon sayısı yaklaşık olarak üçtür (Nielsen, 2010). Bir ABD vatandaşı ortalama olarak haftada 35 saatini televizyon önünde geçirmektedir (Nielsen, 2013). Pew Araştırma Merkezi'nin Nielsen firmasının verilerini kullanarak yaptıkları bir araştırmaya göre Amerikalıların haber almak için kullandıkları en birincil kaynak televizyondur. Habere ulaşmak için ABD'deki yetişkinlerin yaklaşık %71'i yerel TV kanallarını, %65'i ABD News ve CBS News gibi ulusal ağ haber kanallarını ve %38'i ise CNN, Fox News Channel ve CNBC gibi ulusal ve uluslararası haber sunan kablolu TV haber kanallarını takip etmektedir (Olmstead vd., 2013). Bir ABD vatandaşı yerel TV kanallarında sunulan haberler için günlük 12,3 dakika, network haberleri için 12,4 dakika ve kablolu TV haberleri için ise 25,3 dakika zaman harcamaktadır. (Olmstead vd., 2013).

Ulusal istatistikler televizyonun Türkiye'de de halk için önemli bir haber kaynağı olduğunu göstermektedir. Türkiye'de 2012 yılı itibari ile karasal yayın yapan televizyon istasyon sayısı dokuzu ulusal, sekizi bölgesel ve 92'si yerel olmak üzere toplam 109'dur (TÜİK, 2012a). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine bakıldığında Türkiye'de karasal ve yerli yayın yapan televizyon kanallarının 2012 yılındaki toplam yayın süresinin 839.850 saat olduğu görülmektedir (TÜİK, 2012b). Tüm bu yayın süresi içerisinde televizyonlarda haber, spor, kültür, eğitim, eğlence, müzik ve reklamlar gibi farklı başlıklar altında çok çeşitli programlar yayınlanmaktadır. TÜİK verileri 2012 yılında karasal ve yerli yayın yapan televizyon kanallarındaki toplam yayın süresinin %20,5 ile en fazla bölümünün müzik programlarına, daha sonra da %18,4 ile haber programlarına ayrıldığını göstermektedir (TÜİK, 2012b). Kişi başına günlük ortalama 4,8 saatin televizyon karşısında harcadığı Türkiye'de (SBT, 2014) haber bültenleri de ağırlıklı olarak takip edilen programlar arasında yer almaktadır. Genel olarak haber bültenlerinin Türkiye nüfusunun kaçı tarafından ve ne kadar süre ile takip edildiğini gösteren bir veriye ulaşamamıştır. Ancak TÜİK tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada 2013 yılında Türkiye'de 11-15 yaş grubu

arasındaki çocukların %90,2'sinin her gün televizyon izlediği, %16,3'ünün ise haber programlarını takip ettiği belirlenmiştir (TÜİK 2013). Bu oran haber bültenlerine daha fazla ilgi gösteren yetişkinlerde çok daha yüksektir.

Toplumun çok büyük bir bölümü tarafından takip edilen yazılı ve görsel medyada çıkan haberlerin ne ölçüde harita kullandığı ve bu haritaların toplumun coğrafi bilgileri üzerinde ne gibi etkiye sahip olduklarını konu edinen yeterli ölçüde yayın bulunmamaktadır. Konu ile ilgili en önemli çalışma 1989 yılında Monmonier tarafından kitap şeklinde yayınlanmıştır. Haberlerde harita kullanımını konu alan çalışmasında Monmonier haberler için haritaların ne ölçüde önemli olduğunu anlattıktan sonra yerel ve uluslararası yayın yapan gazeteler, haber kanalları ve magazinlerde harita kullanımı üzerinde farklı araştırma sonuçlarına yer vermiştir (Monmonier 1989). Çalışmanın en önemli bölümünde gazetelerde harita kullanımını yaklaşık 100 yıllık tarihi bir perspektiften ortaya çıkaran bu çalışmada Monmonier gazetelerde harita kullanımının 1870 yılından 1985 yılına kadar artış gösterdiğini, 1985 yılında ise Times of London ve New York Times gibi gazetelerde günde iki haritalı haber şeklinde gerçekleştiğini bildirmiştir. Türkiye'de de benzer bir çalışma bu makalenin ilk yazarı tarafından 2012 yılında ulusal üç gazete üzerinde yürütülmüştür. Sonuçları henüz makale şeklinde yayınlanmayan bu çalışmada Türkiye'de en fazla satış yapan üç ulusal gazete 2008-2012 yılları arasında beş yıl süreliğine incelenmiş ve gazetelerde harita kullanımı değerlendirilmiştir. İlgili çalışmada üç gazetede beş yılda toplam 835 haritanın yayınlandığı belirlenmiştir. Günlük 524 farklı haberin yayınlandığı bu üç gazetede haritaların kullanım sıklığı ayda beş harita şeklinde ortaya çıkmıştır (Demirci ve Süslü, 2014). Günümüzde farklı uluslararası gazetelerde haritaların hangi sıklıkta kullanıldıklarını gösteren yeterli çalışmalar bulunmamaktadır. Ancak Monmonier'in çalışmasında 1985 yılındaki verilerle karşılaştırıldığında Türkiye'deki gazetelerde çok az sayıda haritaya yer verildiği görülmektedir.

Gazetelerde kullanılan haritalar üzerinde yetersiz de olsa farklı çalışmalar yapılmıştır. Ancak haber bültenlerinde kullanılan haritaları konu edinen akademik çalışmalar ne yazık ki yok gibidir. Monmonier 1989 yılında yayınlanan çalışmasında haritaların televizyonların haber bültenlerinde kullanımının önemini anlatmış, gazetelere göre haber

bültenlerinde daha az haritalara yer verildiğini dile getirmiş (Monmonier 1989), ancak gazeteler üzerinde yapmış olduğu örnek çalışmalarda olduğu gibi televizyon haber kanalları üzerinde detaylı bir örnek çalışma yürütmemiştir. Türkiye’de de haber bültenlerinde harita kullanım sıklığını konu edinen bir çalışma günümüze kadar yapılmamıştır. Bu çalışma, Türkiye’de televizyon haber kanallarında harita kullanımının değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada genel olarak Türkiye’deki televizyon haber kanallarında hangi tür haritalara, hangi haber konularında, hangi sıklıkta yer verildiği araştırılmıştır.

2.YÖNTEM

Çalışmada öncelikle televizyon haber kanallarındaki haritaların hangi yönden değerlendirileceği ile ilgili araştırmanın amacına uygun olarak bir ölçek geliştirilmiştir. Bu ölçeğin hazırlanmasında Türkiye’deki gazetelerde harita kullanımının değerlendirilmesi amacıyla bu çalışmanın ilk yazarı tarafından daha önce yürütülen bir çalışmadan yararlanılmıştır (Demirci ve Süslü, 2014). İlgili çalışma gazete haberlerinde kullanılan haritaları konu edindiği için kullanılan ölçek de televizyon haber kanallarında yer alan haritalara göre yeniden ele alınmış ve ölçek üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Çalışmada televizyon haber kanallarında kullanılan haritaların değerlendirilebilmesi için geliştirilen ölçekte haritalarla ilgili sekiz ölçüt kullanılmıştır (Tablo 1). İlk iki ölçüt ile haritaların yayınlandığı kanal adının ve gün olarak yayınlanma tarihinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Haritanın yer aldığı haberin konusunun belirlenmesi için üçüncü ölçütte cevap seçeneği olarak beş grup belirlenmiştir. Bunlar (1) iç-dış siyaset, (2) ulusal-uluslararası ekonomi, (3) günlük olaylar, trafik, doğal afetler, (4) gezi, kültür, spor, sanat, bilim ve teknoloji ve (5) hava durumu şeklinde sınıflandırılmıştır. Ölçekte ayrıca haritanın siyasi, fiziki, tematik, dinamik veya uydu görüntüsü olup olmadığının belirlenmesi için de ayrı bir ölçüt yer almıştır. Çalışmada haber kanallarında kullanılan haritaların boyutlarının da belirlenmesi amaçlanmıştır. Bunun için haritaların boyutları ekrana göre kapladığı alan açısından dört farklı alt grup şeklinde tespit edilmiştir. Ölçeğin sonunda haber bültenlerinde kullanılan haritaların ölçek ve açıklamalarının olup olmadığının ve haritaların haber konusuna uygun hazırlanıp hazırlanmadıklarının belirlenmesi için de üç ölçüte yer verilmiştir.

Tablo 1: Haber kanallarında kullanılan haritaları değerlendirme ölçütleri	
Ölçütler	Alt gruplar
Kanal Adı	Haber kanalının adı
Tarih	Harita ne zaman yayınlandı? (Gün)
Haritanın yer aldığı haberin konusu	(1) İç-dış siyaset, (2) ulusal-uluslararası ekonomi, (3) günlük olaylar, trafik, doğal afetler, (4) gezi, kültür, spor, sanat, bilim ve teknoloji, (5) hava durumu
Harita tipi	(1) Siyasi harita, (2) Fiziki harita (topografya), (3) Tematik harita (4) Dinamik harita ve (5) Uydu görüntüsü
Haritanın boyutu	(1) Ekranın 1/8'inden küçük, (2) Ekranın 1/8 ile 1/4'ü arasında, (3) Ekranın 1,4'ü ile 1/2'si arasında, (4) Ekranın 1/2'si ile tam ekran boyutu arasında
Haritanın ölçeği var mı?	Evet/hayır
Haritanın açıklamaları var mı?	Evet/hayır
Harita konuya uygun mu?	Evet/hayır

Geliştirilen ölçek, çalışmanın amacına uygun olup olmadığının belirlenmesi için 2013 yılında ekim ve kasım aylarını kapsayan dönemde farklı televizyon haber kanalları ile test edilmiştir. Yapılan test ile haberlerde çıkan haritaların ölçekteki sorulara cevap verecek şekilde değerlendirilmeleri yapılmış ve elde edilen bilgilere göre ölçeğe son şekli verilmiştir.

Araştırmada dördü ulusal, biri uluslararası olmak üzere toplamda beş televizyon haber kanalı incelenmeye alınmıştır. Ulusal kanallar TRT Haber, Haber Türk, Samanyolu Haber ve CNN Türk kanallarıdır. Türkiye'deki haber kanallarında harita kullanımını uluslararası yayın yapan bir haber kanalı ile birlikte karşılaştırabilmek amacıyla çalışmada CNN International haber kanalına da yer verilmiştir.

Çalışmada seçilen televizyon haber kanalları 9 – 15 Aralık 2013 tarihleri arasındaki yedi günlük bir zaman diliminde akşam 17:00 – 24:00 arasında yayınlanan tüm programları ile birlikte izlenmiş ve haber bültenlerinde yayınlanan haritalar çalışmanın ölçeğine göre değerlendirilmiştir. Çalışmada belirlenen zaman dilimlerinde CNN Türk ve CNN International kanalları canlı olarak takip edilmiş, Haber Türk ve TRT Haber kanalları ile ilgili belirtilen yayın akışları www.tvarşivi.com adresinden, Samanyolu Haber kanalının yayın akışı ise www.küretv.com adresinden, sonradan takip edilmiştir.

TÜRKİYE'DE HABER KANALLARINDA HARİTA KULLANIMI

Televizyon haber kanalları belirlenen zaman aralığında izlenirken haber bültenlerinden kullanılan haritalar belli numaralar verilerek fotoğraflanmıştır. Ölçeğe göre haritaların numarası, tarihi, haber konusu ve yayınlandığı kanal not edildikten sonra haritaların genel değerlendirmeleri sonradan televizyon ekran görüntüleri üzerinden tamamlanmıştır. Çalışmada elde edilen veriler SPSS programı ile ağırlıklı olarak betimsel istatistik yöntemleri ile analiz edilmiştir.

Çalışmada haber bültenlerinde yer alan haritaların kullanım sıklıklarının yeterliliği ile ilgili değerlendirme yapabilmek için aynı zaman dilimlerinde izlenen televizyon haber bültenlerinde farklı kategorilerde yayınlanan toplam haber sayıları da belirlenmiştir. Bu sayede farklı konularda ilgili haber bültenlerinde kaç haberin yayınlandığı ve bu haberlerin kaçında haritanın kullanıldığının tespit edilmesi mümkün olmuştur. Çalışmada ayrıca izlenen haber kanallarının incelemeye konu olan zaman dilimlerindeki program akışları da hangi programa ne kadar zaman ayırdıklarının belirlenebilmesi açısından analiz edilmiştir.

3.BULGULAR

3.1.Haber Kanallarının Program Akışları

Çalışmada haber kanalları 7 gün boyunca akşam 17:00 ile 24:00 arasında günlük 7 saat süreliğine takip edilmiştir. Bir kanalın izlenme süresi 49 saat, tüm kanalların çalışmadaki toplam izlenme süresi ise 245 saattir. Tablo 2 çalışmada izlenen haber kanallarının saatlere göre program akışlarını vermektedir. Bu tablodan da görüldüğü üzere haber bültenleri haber kanallarında en fazla yer alan programdır. Tüm kanallarda izlemenin yapıldığı toplam sürenin %65,7'si (161 saat) haberlere ayrılmıştır. Bu süre kanaldan kanala biraz farklılık göstermektedir. Haberlere ayrılan süre Haber Türk kanalında %85,7, TRT Haber ve Samanyolu Haber kanallarında %71,4, CNN International'da %57,1 ve CNN Türk'te %42,8'dir. Ana haber bülteni CNN Türk kanalında saat 17:00'de, diğer kanallarda ise saat 18:00'da başlamıştır. CNN Türk dışındaki kanallarda saat 17:00 – 18:00 arasında ana haber bülteni öncesinde farklı ajanslardan gelen kısa haberlere yer verilmiştir. Haber bültenleri genel olarak saat başlarında başlamakta, tamamlanması ardından kısa süreli reklamlardan sonra diğer saat başında yeniden çoğunlukla aynı içerikle sunulmaktadır. Bu çalışmada

reklamların toplam yayın akışı içinde ne kadar zaman aldığı belirlenmemiştir. Reklamlar diğer tüm programlar içinde genellikle haber bültenleri ve farklı programların başlangıç ve bitişlerinde yayınlanmaktadır.

Tablo 2: Haber kanallarının izlenme sürelerindeki program akışları

Haber Kanalları	Zaman							
	17:00 18:00	18:00 19:00	19:00 20:00	20:00 21:00	21:00 22:00	22:00 23:00	23:00 24:00	
TRT Haber								
CNN Türk								
Haber Türk								
Samanyolu Haber								
CNN International								

□ Belgesel ■ Haber ■ TV Programı

Kanallarda haber dışında ekonomi, spor ve siyaset gibi farklı konularda çoğu canlı ve tartışma formatında olan programlara da yer verilmektedir. Tüm kanallarda toplam izlenme süresinin %25,7'si bu türde programlara ayrılmıştır. Çoğu canlı olarak sunulan bu programların en fazla yer aldığı kanallar CNN International ile CNN Türk kanallarıdır. Bu kanallarda program akışının %42,9'u bu tür programlara ayrılmıştır. Televizyon tartışma programları genel olarak akşam ana haber bültenlerinden sonra yayınlanmaktadır. Tablo 2'den de görüldüğü üzere akşam saat 23:00'dan sonra tüm kanallarda bu tür programlar yayınlanmıştır. İzlenen kanalların yayın akışlarında yer alan diğer bir program da belgesellerdir. TRT Haber, CNN Türk ve Samanyolu Haber kanallarında günde yedi saatlik izleme yapılan sürede birer saat belgesellere ayrılmıştır. Bu süre, ilgili kanallardaki toplam yayın akışının %14,2'sini oluşturmaktadır. Haber Türk ve CNN International kanallarında izleme yapılan sürede bir belgesel yayınlanmamıştır.

3.2.Haber Bültenlerinde Yayınlanan Haber Sayıları

Araştırmada haber kanallarında yayınlanan haber bültenlerinde kullanılan haritaların ne ölçüde yeterli olduğunu ortaya çıkarabilmek ve aynı kanallarda kullanılan haritalar ile yayınlanan haber sayıları arasında karşılaştırma yapabilmek için inceleme süresinde kanallarda yayınlanan haberlerin farklı konulara göre sayıları belirlenmiştir. Tablo 3'te

TÜRKİYE'DE HABER KANALLARINDA HARİTA KULLANIMI

görüldüğü üzere 245 saatlik toplam inceleme süresince tüm kanallarda yayınlanan haber bültenlerinde yer alan haber sayısı 830'dur. Kanallara göre bakıldığında toplam yayınlanan haber sayılarının Haber Türk kanalında olduğu gibi 146 ile CNN International'da olduğu gibi 180 arasında değiştiği görülmektedir. Toplam yayınlanan haber sayısı Samanyolu Haber'de 164, CNN Türk'te 165 ve TRT Haber'de ise 175'tir.

Tablo 3: Haber kanallarında izlenme süresinde çıkan tüm haberlerin konulara göre sayıları

Haber Tasnif	TRT Haber		CNN Türk		Haber Türk		Samanyolu Haber		CNN Int.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İç-Dış Politika	95	54,3	64	39	67	45,9	25	15,2	63	35	314	37,8
Ulusal, uluslararası ekonomi	10	5,7	9	5,4	11	7,5	21	12,8	15	8,3	66	8
Günlük olaylar (trafik, doğal afetler vb.)	37	21,1	70	42	37	25,3	88	53,7	68	37,8	300	36,2
Kültür, sanat, spor, bilim ve teknoloji	6	3,4	5	3,3	13	9	8	4,9	9	5	41	4,9
Hava durumu	27	15,5	17	10,3	18	12,3	22	13,4	25	13,9	109	13,1
Toplam	175	100	165	100	146	100	164	100	180	100	830	100

Haber bültenlerinde yayınlanan haberlerin konularına göre sınıflandırılmasına bakıldığında en çok haberin tüm kanallar içerisinde %37,8 ile iç ve dış politika ile ilgili olduğu görülmektedir. Bunu %36,2 ile günlük olaylarla ilgili haberler takip etmektedir. Tüm haberlerin %13,1'i hava durumu ile ilgili, %8'i ulusal ve uluslararası ekonomi ve %4,9'u ise kültür, sanat, spor, bilim ve teknoloji konularında sunulmuştur. Ancak tablo 3'ten de görülebileceği üzere bu yüzdeler haber kanallarına göre değişiklik göstermektedir. Örneğin; tüm kanallar içerisinde iç ve dış politika ile ilgili haberler toplam haber sayısının %37,8'ini oluştururken bu oran TRT Haber'de %54,3, Haber Türk'te %45,9, CNN International'da %35 ve Samanyolu Haber'de %15,2'dir. Tüm kanallarda yayınlanan haberler içerisinde günlük olaylarla ilgili olanlar %36,2'lik bir grup oluştururken bu oran Samanyolu Haber'de

%53,7, CNN Türk'te %42 iken TRT Haber'de %21,1'dir. Hemen tüm haber bültenlerinin sonunda yer alan hava durumu ile ilgili haberlerin sayılarında kanallara göre çok fazla değişim gözlenmemiştir. Hava durumu ile ilgili toplam yayınlanan haber sayıları tüm izlenme süresinde kanallara göre 17 ile 27 arasında değişmekle birlikte; bunların kanallara göre yayınlanan haberler içerisindeki oranı %10,3 ile %15,5 arasında değişmektedir.

3.3.Haber Bültenlerinde Kullanılan Harita Sayıları ve Haber Konularına Göre Dağılımları

Çalışmada izleme süresince televizyon kanallarının haber bültenlerinde yayınlanan haritaların kanallara göre sayıları Tablo 4'te verilmiştir. Tablodan da görüldüğü üzere izleme süresince tüm kanalların haber bültenlerinde toplam 127 harita kullanılmıştır. Televizyon kanallarına göre harita sayıları 17 ile 37 arasında değişiklik göstermektedir. Haber bültenlerinde en fazla haritanın kullanıldığı kanallar TRT Haber ile Haber Türk'tür. Bu kanallarda sırası ile 37 ve 27 harita kullanılmıştır. Bu kanalları 23 harita ile Samanyolu Haber ve CNN International kanalları takip etmektedir. En az sayıda haritanın kullanıldığı televizyon kanalı ise CNN Türk'tür. Bu kanalda izleme yapılan sürede sadece 17 harita kullanılmıştır.

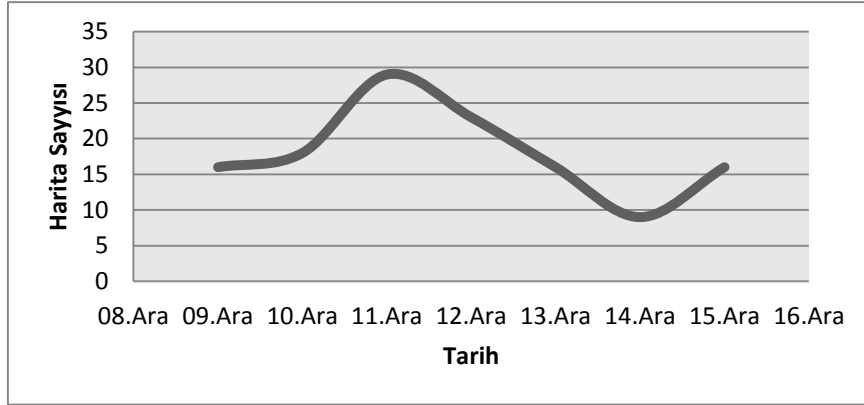
Haber Kanalı	Harita Sayısı	%
TRT Haber	37	29,1
CNN Türk	17	13,4
Haber Türk	27	21,3
Samanyolu Haber	23	18,1
CNN-Int.	23	18,1
Toplam	127	100

Televizyon kanallarında haritaların günlük kullanım sıklıklarına bakıldığında belli bir düzen göze çarpmamaktadır. Tüm kanallar birlikte değerlendirildiğinde günlük ortalama olarak kullanılan harita sayısının 18,1 olduğu görülmektedir. Ancak gazete başına düşen günlük ortalama harita sayısı 3,6'dır. Bu rakam televizyon kanallarına göre değişmektedir. TRT Haber'de günlük kullanılan harita sayısı 5,3, CNN Türk'te ise 2,4'tür. İnceleme yapılan hafta içerisinde en fazla harita 29 harita ile Çarşamba günü kullanılmıştır (Şekil 1). Bu günden itibaren harita kullanım sıklığı düzenli olarak düşerek Cumartesi günü dokuz inmiştir.

TÜRKİYE'DE HABER KANALLARINDA HARİTA KULLANIMI

Cumartesi gününden itibaren bu sıklık tekrar artışa geçerek Pazar günü 16'ya ulaşmıştır.

Çalışmada haber bültenlerinde kullanılan haritaların hangi haber konusu ile ilgili sunulduğu televizyon kanallarında harita kullanımının yeterliliği ile ilgili daha faydalı bilgiler sağlamaktadır. Tablo 5 haber bültenlerinde yayınlanan haritaların haber konularına göre tasnifini göstermektedir. Tablodan da görüldüğü üzere toplam izleme süresince tüm kanalların haber bültenlerinde kullanılan haritaların %44,3'ü (56 harita) hava durumu ile ilgili olarak sunulmuştur. Bunu %39,4 (50 harita) ile günlük olaylar kategorisinde sunulan haritalar takip etmektedir. Günlük olaylar kategorisi her ne kadar konu açısından çok geniş tutulmuşsa da bu grup içinde yer alan haritaların hemen hemen tamamı yol bakım çalışmaları ve trafik durumunu göstermek için kullanılmıştır. Tüm haber bültenlerinde yer alan haritaların %13'ü ise iç ve dış politika ile ilgili haberlerde kullanılmıştır. Çalışmada sadece üç haritanın kültür, sanat ve spor kategorisinde, bir haritanın ise ulusal ve uluslararası ekonomi konusunda kullanıldığı belirlenmiştir.

Şekil 1: Haber bültenlerinde yayınlanan haritaların günlere göre dağılımı

Haber bültenlerinde yayınlanan haritaların haber konularına göre tasnifine televizyon kanallarına göre bakıldığında farklı durumlarla karşılaşılmaktadır. Haber Türk kanalı dışındaki tüm kanallarında haber bültenlerinde hava durumu ile ilgili olarak harita kullanılmıştır. Hava durumu ile ilgili en fazla harita TRT Haber'de kullanılmıştır. Bu kanalda kullanılan toplam 37 haritanın 32'si (%86,5) hava durumu ile ilgili olarak sunulmuştur. Bu kanalı 13 harita ile Samanyolu Haber takip etmektedir.

Samanyolu Haber’de kullanılan tüm haritaların %56,7’si hava durumu ile ilgili olarak sunulmuştur. Hava durumu ile ilgili olarak sunulan haritaların toplam haritalar içindeki oranı CNN International’da %30,4 (7 harita), CNN Türk’te ise %23,5’tur (4 harita).

Günlük olaylarla ilişkili olarak sunulan haberlerde yer alan haritaların kanallara göre kullanım durumu da hava durumu ile ilgili harita kullanımında olduğu gibi kanaldan kanala büyük ölçüde değişmektedir. Çoğunluğu yol bakım çalışmaları ve trafik ile ilgili olarak sunulan haberlerde yer alan haritaların sayısı Haber Türk kanalında 27 ile en yüksek olarak tespit edilmiştir. Bu kanalda haber bültenlerinde kullanılan tüm haritaların tamamı bu kategoridedir. Bu da Haber Türk kanalında yol bakım çalışmaları ve trafik ile ilgili haberlerin düzenli olarak her haber bülteni sonunda haritalı olarak verilmesinden kaynaklanmıştır. Tablo 5’ten de görüldüğü üzere yol bakım ve trafik ile ilgili olarak sunulan haritaların sayısı CNN Türk’te 13 (%76,5), Samanyolu Haber’de yedi (%30,4), TRT Haber’de iki (%5,4) ve CNN International’da birdir (%4,3).

Haber Tasnif	TRT Haber		CNN Türk		Haber Türk		Samanyolu Haber		CNN INT.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İç-Dış Politika	0	0	0	0	0	0	3	13,0	14	60,9	17	13
Ulusal, uluslararası ekonomi	1	2,7	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,7
Günlük olaylar (trafik, doğal afetler vb.)	2	5,4	13	76,5	27	100	7	30,4	1	4,3	50	39,4
Kültür, sanat, spor, bilim ve teknoloji	2	5,4	0	0	0	0	0	0	1	4,3	3	2,3
Hava durumu	32	86,5	4	23,5	0	0	13	56,7	7	30,4	56	44,3
Toplam	37	29,1	17	13,4	27	21,3	23	18,1	23	18,1	127	100

Televizyon kanallarının çoğunda (TRT Haber, CNN Türk ve Haber Türk) iç ve dış politika ile ilgili olarak sunulan haberlerde hiçbir harita kullanılmamıştır. Bu kategoride toplamda kullanılan 17 haritanın 14’ü CNN International’da üçü ise Samanyolu Haber’de yer almıştır. CNN International’da iç ve dış politika kategorisinde yer alan haritaların çoğu Ukrayna’da yaşanan siyasi krizle ilgili olarak sunulan haberlerde

kullanılmıştır. CNN International, ilgili haberleri bölgenin detaylı bir siyasi haritası eşliğinde sunarken, diğer kanallar aynı konu üzerindeki haberleri harita kullanmadan yayınlamıştır. Kültür, sanat ve spor kategorisinde tüm kanallarda kullanılan üç haritanın ikisi TRT Haber'de, diğeri ise CNN International kanalında yayınlanmıştır. Ulusal ve uluslararası ekonomi kategorisinde yer alan tek bir harita ise TRT Haber'de kullanılmıştır (Tablo 5).

3.4.Haber Bültenlerinde Yayınlanan Haritaların Farklı Özelliklere Göre Durumu

Haber bültenlerinde yayınlanan haritaların türlerine göre tasnifi Tablo 6'da sunulmuştur. Tablodan da görüldüğü üzere tüm kanallarda kullanılan haritaların %64'ünü dinamik haritalar oluşturmaktadır. Çoğunlukla uydu görüntüsü üzerinde hareketli yazı, sembol veya grafiklerin yer aldığı haritalar çalışmada dinamik harita olarak sınıflandırılmıştır. Genellikle hava durumu ve yol çalışmaları ile ilgili sunulan haritalar dinamik olarak kullanılmıştır. Çalışmada haber bültenlerinde kullanılan uydu görüntüleri de değerlendirilmiştir. Tüm kanallardaki haber bültenlerinde kullanılan haritaların %16'sı (20 harita) her hangi bir ilave detay olmaksızın çoğunluğu Google Earth'ten alınan uydu görüntülerinden oluşmaktadır. Sadece ülke sınırlarını gösteren siyasi haritalar da tüm kanallarda kullanılan haritaların %12'sini (15 harita) oluşturmaktadır. Bunu 11 harita ile tematik haritalar takip etmektedir. Siyasi harita veya uydu görüntüsü üzerinde belli bir özelliğin dağılışının gösterilmesi için kullanılan haritalar çalışmada tematik harita olarak adlandırılmıştır. Televizyon kanallarının haber bültenlerinde izleme yapılan sürede hiçbir fiziki (topografya) harita kullanılmamıştır.

Dinamik haritalar CNN International haricindeki tüm kanallarda en yaygın olarak kullanılan harita türünü oluşturmaktadır (Tablo 6). Dinamik haritaların tüm haritalar içindeki oranı Haber Türk'te %85,2, TRT Haber'de %75,7, Samanyolu Haber'de %60,9 ve CNN Türk'te ise %52,9'dur. CNN International haber kanalında kullanılan haritaların en büyük bölümü %39,1 ile siyasi haritalardan oluşmaktadır. Bunu %30,4 ile dinamik haritalar takip etmektedir. Uydu görüntülerinin kullanımı ile ilgili de kanallara göre önemli değişiklikler tespit edilmiştir. En fazla uydu görüntüsü dokuz görüntü ile Samanyolu Haber'de kullanılmıştır. Bunu altı ve dört görüntü ile sırası ile TRT Haber ve CNN Türk takip

etmiştir. CNN International haber kanalında bir uydu görüntüsüne yer verilmişken Haber Türk kanalında uydu görüntüsü kullanılmamıştır. Haber bültenlerinde en fazla siyasi haritaya CNN International kanalında yer verilmiştir. Bu kanalda sunulan haberlerde dokuz siyasi harita kullanılmıştır. Bunu dört siyasi harita ile Haber Türk ve iki harita ile TRT Haber takip etmiştir. CNN Türk ile Samanyolu Haber’de siyasi haritalara yer verilmemiştir. Haber Türk ile Samanyolu Haber’de tematik harita kullanılmazken bu türdeki harita sayısı CNN International’da altı, CNN Türk’te dört ve TRT Haber’de ise birdir.

Tablo 6: Haber bültenlerinde yayınlanan haritaların türlerine göre tasnifi

Haber Tasnif	TRT Haber		CNN Türk		Haber Türk		Samanyolu Haber		CNN INT.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Siyasi	2	5,4	0	0	4	14,8	0	0	9	39,1	15	12
Fiziki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tematik	1	2,7	4	23,5	0	0	0	0	6	26,1	11	9
Dinamik	28	75,7	9	52,9	23	85,2	14	60,9	7	30,4	81	64
Uydu Görüntüsü	6	16,2	4	23,5	0	0	9	39,1	1	4,3	20	16
Toplam	37	100	17	100	27	100	23	100	23	100	127	101

Çalışmada haber bültenlerinde yayınlanan haritaların televizyon ekranına oranları açısından boyutları da değerlendirilmiştir. Haber kanallarında kullanılan haritaların %89 ile büyük bir bölümü ekranın yarısından daha fazlasını kaplayan boyutlarda sunulmuştur. Bunun dışında sunulan haritaların tamamı ise ekranın 1/8’i ile 1/4’ü arasında büyüklüğe sahiptir. Bunlar genellikle habere konu olan olayın konum bilgilerinin ufak pencerede sunulduğu haritalardan meydana gelmiştir.

Tablo 7: Farklı kategorilere göre haritaların durumu

Özellik	TRT Haber		CNN Türk		Haber Türk		Samanyolu Haber		CNN INT.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
	EVET											
Ölçek var mı?	6	16,2	0	0	0	0	0	0	1	4,3	7	5,5
Açıklamalar var mı?	2	5,4	4	23,5	0	0	0	0	1	4,3	7	5,5
Haber için uygun mu?	37	100	17	100	27	100	23	100	23	100	127	100
Toplam	37	100	17	100	27	100	23	100	23	100	127	100

TÜRKİYE'DE HABER KANALLARINDA HARİTA KULLANIMI

Çalışmada haber bültenlerinde kullanılan haritalar farklı özelliklerine göre de değerlendirilmiş olup bunlar Tablo 7'de sunulmuştur. Tablodan da görüleceği üzere tüm kanallarda kullanılan haritaların sadece %5,5'inde ölçek ve açıklamalar kullanılmıştır. Ölçek ile birlikte sunulan harita sayısı TRT Haber'de altı ve CNN International'da ise birdir. Haritada sunulan bilgilerin açıklamalarının yer aldığı lejant ise CNN Türk'te dört, TRT Haber'de iki ve CNN International'da ise bir haritada gösterilmiştir. Çalışmada kullanılan tüm haritaların sunulan haber konusu ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'de televizyon haber kanallarında harita kullanımının değerlendirildiği bu çalışmada dördü ulusal, biri uluslararası olmak üzere toplamda beş televizyon haber kanalı, 9-15 Aralık 2013 tarihleri arasında yedi günlük bir zaman diliminde izlenmiştir. Haber kanalları akşam 17:00 – 24:00 arasında yayınlanan tüm programları ile birlikte izlenmiş ve haber bültenlerinde yayınlanan haritalar sekiz ölçütten oluşan bir ölçek ile değerlendirilmiştir.

Çalışma, Türkiye'deki haber kanallarında yayınlanan haber bültenlerinde harita kullanımının yeterli olup olmadığının ortaya çıkarılması açısından önemli bulgular sağlamıştır. Çalışmada tüm kanallarda izlenen haber bültenlerinde toplam 127 haritanın kullanıldığı tespit edilmiştir. Kanal başına toplamda ortalama 25,4, günlük ise ortalama 3,6 harita kullanılmıştır. CNN International kanalı, ulusal haber yayını yapan kanallardaki harita sayısının uluslararası yayın yapan bir kuruluş ile kıyaslanabilmesi için çalışmaya dâhil edilmiştir. Ancak çalışmada ortaya çıktığı üzere incelenen kanallar arasında ulusal ve uluslararası yayın yapan haber kanallarında kullanılan harita sayıları açısından önemli bir fark tespit edilmemiştir. Nitekim izleme süresinde en fazla harita 37 rakamı ile TRT Haber'de, sonra 27 sayısı ile Haber Türk'te ve ardından da 23 adet ile Samanyolu Haber ve CNN International kanallarında kullanılmıştır. Ulusal yayın yapan CNN Türk kanalında ise yalnızca 17 harita kullanılmıştır.

Genel olarak haber bültenlerinde kullanılan harita sayıları, bu sayıların haber bültenlerinde yer alan haber sayıları ile karşılaştırılmaları ve kullanılan haritaların türlerine bakıldığında televizyon haber kanallarında yeterince haritalara yer verilmediği açık bir şekilde ortaya

çıkılmaktadır. Çalışmada izleme süresince tüm kanallarda toplamda 830 haber yayınlanmıştır. Bu durum her 6,5 habere bir haritanın düştüğünü göstermektedir. Bu başlangıçta hiç de kötü bir durum olarak görülmeyebilir. Ancak televizyon haber bültenlerinde yayınlanan haberlerin farklı konulara göre sınıflandırılmasına ve bu sınıflandırmaya göre haber bültenlerinde kullanılan harita sayılarına bakıldığında durum daha net olarak anlaşılmaktadır. Çalışmada ortaya çıktığı üzere izleme süresinde tüm televizyon haber bültenlerinde kullanılan haritaların %44,3'ü hava durumu, %39,4'ü ise yol durumu ile ilgili olarak sunulmuştur. Bu iki kategoride sunulan haritalar kanallarda kullanılan tüm haritaların yaklaşık %80'ini oluşturmaktadır. Harita kullanılabilecek diğer pek çok haber konusunda ise haritalar yeterince kullanılmamıştır. İzlenen tüm kanalların haber bültenlerinde izlenme süresinde yayınlanan haberlerin %37,8'i iç ve dış politika ile ilgili haberlerden oluşmuştur. Bu kategoride toplamda 314 haber yayınlanmıştır. Ancak çalışmada ortaya çıktığı üzere bu haberlerin sadece 17'sinde harita kullanılmıştır. Bu durum, iç ve dış politika ile ilgili sunulan yaklaşık 18 haberden birinde haritanın kullanıldığını göstermektedir. Günlük olaylar olarak sunulan kategoride izlenen tüm kanallarda toplam izleme süresince 300 haber sunulmuştur. Bu haberlerin yaklaşık beşte birini oluşturmasına rağmen ağırlıklı olarak yol durumu ile ilgili olanlarda harita kullanılmış, diğerlerinde ise haritalara hemen hemen hiç yer verilmemiştir. İzleme süresince tüm kanallarda ulusal ve uluslararası ekonomi ile ilgili olarak sunulan 66 haberin sadece biri harita eşliğinde verilmiş, kültür, sanat ve spor ile ilgili olarak sunulan 41 haberin ise üçünde haritalar kullanılmıştır.

Yapılan çalışma televizyon haber kanallarında yayınlanan haber bültenlerinde hava ve yol durumu ile ilgili olanlar bir kenara bırakıldığında genel olarak haritalara yer verilmediğini açık olarak göstermektedir. Bu durum haber bültenlerinde yeterli sayıda ve içerikte yer verilecek haritalardan elde edilebilecek faydalardan da toplum olarak mahrum kalınması anlamına gelmektedir. Özellikle son yıllarda bilgisayar ve İnternet alanında yaşanan gelişmelerle Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS), Uzaktan Algılama, Google Map, Google Earth ve diğer konumsal tabanlı sistemlerin günlük hayatta çok kolay elde edilebilirliği ve kullanılabilirliği dikkate alındığında medya sektöründe de bu teknolojilerin harita yapımı ve sunumu açısından eskiye göre çok

daha fazla fırsatlar meydana getirdiği görülmektedir. Bu açıdan gerek haberin doğru anlaşılması gerekse sağlayacağı coğrafi bilgiler yolu ile daha bilinçli bir toplum yapısının oluşturulmasına yapacağı katkı dikkate alınarak televizyon kanallarında yayınlanan haber bültenlerinde daha fazla haritaya yer verilmesi gerekmektedir. Bunun için aşağıdaki öneriler dikkate alınabilir.

- Haritaların haberlere ve dolayısıyla izleyicilere yapacağı katkının yazılı ve görsel medya ile ilgilenen tüm taraflarca bilinmesi için gerekli tanıtım ve bilgilendirme çalışmalarının ilgili akademik ve mesleki örgütlerce yapılması,
- Habere ve hedef kitleye göre harita oluşturmanın sadece bir sanat işi değil, haber konusuna göre mekânla ilgili farklı özellik ve ilişkilerin gösterildiği bir akademik çalışma olarak anlaşılması ve harita yapma işinin profesyonel bir iş olarak algılanması,
- Günümüzdeki bilgisayar ve teknolojik gelişmelerle habere göre çok farklı haritaların oluşturulmasının eskiye göre çok daha kolay, hızlı ve ucuz maliyetlerde sağlanabileceğinin özellikle haberlerle ilgili sorumlularca bilinmesi,
- Televizyon kanallarında özellikle haber bültenlerinde görsellerin hazırlanması ile sorumlu ekip içerisine harita, mekân ve CBS konularında uzmanlığa sahip, harita editörü olarak adlandırılacak kişilerin dâhil edilmesi, bu kişilerin sadece harita bilgisi değil, mekân ve mekânsal analizler hususunda gerekli bilgi, beceri ve tecrübeye sahip coğrafyacı gibi meslek alanlarından seçilmesi,
- Haber bültenlerinde yer alacak haberlerin gösterime girmeden önce harita editörlerince gözden geçirilmesi, harita ihtiyaçlarının belirlenmesi ve habere uygun haritanın hazırlanması şeklinde çalışabilecek bir sistemin televizyon kanallarının haber bölümlerinde işlevsel hale getirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Caldwell, P. S. (1979). Television news maps: An examination of their utilization, content, and design. Basılmamış Doktora Tezi, California Üniversitesi, Los Angeles, ABD.

- Davies, C., ve Uttal, D. H. (2007). Map use and the development of spatial cognition. J.M. Plumert ve J.P. Spencer (Ed.), *The emerging spatial mind* içinde (s. 219-247). NewYork: Oxford University Press.
- Demirci, A. ve Süslü, Z. (2014). Contribution of Print Media to Mental Maps in Society: The Use of Maps in Turkish Newspapers. (Bu makale yayınlanmak üzere bir dergiye gönderilmiştir)
- FCC (2013). Broadcast station totals as of December 31, 2013, News Media Information 202, Federal Communications Commission,
https://apps.fcc.gov/edocs_public/attachmatch/DOC-325039A1.pdf (4 Aralık 2014 tarihinde erişildi).
- Holmes, N. (1984). *Designer's Guide to Creating Maps and Charts*. New York: Watson-Guptill Publication.
- Ishikawa, T., Fujiwara, H., Imai, O., ve Okabe, A. (2008). Wayfinding with a GPS-based mobile navigation system: A comparison with maps and direct experience, *Journal of Environmental Psychology*, 28, 74–82.
- İzbırak, R. (1992). *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Öğretmenler Kitapları Dizisi, İstanbul.
- Liben, L. S. (2001). Thinking through maps. M. Gattis (Ed.), *Spatial Schemas and Abstract Thought* içinde, (s. 45-77). The US: Massachusetts Institute of Technology.
- Monmonier, M. (1989). *Maps with the News: The Development of American Journalistic Cartography*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Newcombe, N. S., ve Huttenlocher, J. (2000). *Making Space: The Development of Spatial Representation and Reasoning*. London: The MIT Press.

- Nielsen (2010). U.S. Homes Add Even More TV Sets in 2010. Television Audience Report, Consumer 04-28-2010, <http://www.nielsen.com/us/en/insights/news/2010/u-s-homes-add-even-more-tv-sets-in-2010.html> (8 Aralık 2014 tarihinde erişildi).
- Nielsen (2011). Nielsen estimates number of U.S. television homes to be 114.7 million, Media and Entertainment, 5-3-2011. The Nielsen Company, <http://www.nielsen.com/us/en/insights/news/2011/nielsen-estimates-number-of-u-s-television-homes-to-be-114-7-million.html> (8 Aralık 2014 tarihinde erişildi).
- Nielsen (2013). A look across media: The Cross-Platform Report Q3 2013. Nielsen Company, Media and Entertainment 12-03-2013. <http://www.nielsen.com/us/en/insights/reports/2013/a-look-across-media-the-cross-platform-report-q3-2013.html> (8 Aralık 2014 tarihinde erişildi).
- Olmstead, K., Jurkowitz, M., Mitchell, A. ve Enda, J. (2013). How Americans Get TV News at Home, Pew Research Journalism Project, 11 Kasım 2013 Analizi, <http://www.journalism.org/2013/10/11/how-americans-get-tv-news-at-home/#how-many-watch-tv-news-and-when> (8 Aralık 2014 tarihinde erişildi).
- Rauh, K., ve Petrovic, D. (2006). Maps in newspapers in Slovenia. *Geodetski Vestnik (Journal of the Association of Surveyors of Slovenia)*, 50(4), 632-641.
- SBT (2014). TV izleme süresi artıyor, Araştırma SBT Analiz, 15.03.2014, http://www.sbtanaliz.com/images/userfiles/file/Marketing_T%C3%BCrkiye_15.03.2014.pdf (8 Aralık 2014 tarihinde erişildi).

- Sinton, D.S., Bednarz, S., Gersmehl, P., Kolvoord, R., ve Uttal D. (2013). *The People's Guide to Spatial Thinking*. Washington: National Council for Geographic Education.
- TÜİK (2012a). Radyo ve Televizyon Kurum İstatistikleri, Yayın Türlerine Göre Seçilmiş Temel Göstergeler-2012, Türkiye İstatistik Kurumu, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1038 (8 Aralık 2014 tarihinde erişildi).
- TÜİK (2012b). Radyo ve Televizyon Kurum İstatistikleri, Yapım türü ve program çeşidine göre yayın süreleri-2012, Türkiye İstatistik Kurumu, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1038 (8 Aralık 2014 tarihinde erişildi).
- TÜİK (2013). 06-15 Yaş Grubu Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya, 2013. Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Sayı 15866, 22 Ağustos 2013, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15866> (8 Aralık 2014 tarihinde erişildi).